

strana prostředního neb bezprostředního účastenství ve věcech veřejných; zrušení konkordátu pokládáno tehda za nejdůležitější bod programu většiny říšské rady. Vláda vzpírající se zprvu radikálnějším návrhům chtěla cestou dohodnutí se s kurií dosíci změny oněch článků konkordátu, jež nejvíce budily odpor liberálů, avšak vyjednávání ta nevedla k žádoucímu konci. Zmíněné stanovisko vlády rakouské vysvitlo nejprve vydáním státních základních zákonů ze dne 21. prosince 1867. V tomto vývoji nutno rozeznávat dvě stadia: první končí částečným zrušením konkordátu cestou zákonodárnou a druhé úplným zrušením konkordátu akcí mezinárodní. Nová ústavní práva nedala se srovnati s ustanovením konkordátu, a tak zákonem ze dne 25. května 1868 č. 47—49 ř. z. bylo:

1. manželské právo občanského zákonníka znovu v platnost uvedeno, a zavedeno též podpůrné civilní manželství;

2. upraven poměr školy k církvi;

3. vymezeny poměry mezi jednotlivými vyznáními. Těmito zákony zrušen X. článek konkordátu docela a články V., VII. a VIII. z části. Tím omezena platnost konkordátu pouze na záležitosti církevní. Formálně zrušen byl konkordát teprve po prohlášení dogmatu a neomylnosti papežově. Vlastnoručním listem ze dne 30. července 1870 kázal císař papežské stolici v Římě oznámiti, že následkem nového dogmatu zrušuje vláda konkordát z r. 1855. Kromě toho bylo nařízeno, že mají připravit se návrhy zákonů, které by na místě konkordátu a císař. patentu ze dne 5. listopadu 1855 vymeziti měly poměry státu k církvi, což stalo se zákonem ze 7. května 1874 č. 50 ř. z. jednajícím o zevnitřních poměrech církve katolické.

Konkubinát.

I. Pojem, právo římské.

Konkubinát jest spolužití osob různého pohlaví za účelem mimomanželského spojení pohlavního. (Výn. min. vn. ze dne 29. července 1872 č. 9261.)

Dle římského práva byly uzavírány konkubináty toliko se ženskými osobami nižšího stavu; v době císařství byl pojem konkubinátu přesněji omezen tím, že mimomanželská spojení s osobami ženskými cti požívajícími jako stuprum byla trestána, kdežto konkubinát zůstal beztrestným tehdy, vešel-li v něho muž s osobou ženskou, kterou dle zákona Juliova Papiova pro překážku manželství v různosti stavu se zakládající za manželku pojmouti nemohl. Konkubinát nebyl poměrem právním, nýbrž poměrem skutkovým, který potud byl trpěn, pokud nespadal pod pojem trestného stupra; děti z konkubinátu byly nemanželské. Teprve v 9. stol. byl konkubinát naprosto zakázán.

II. Právo platné.

Dle práva platného nelze prosté spolužití osob různého pohlaví samo o sobě ještě nikterak stotožňovati s pojmem konkubinátu. Jelikož právní stát jen v zákonném manželství záruku svého mravního bytí a své moci spatřovati může, ježto dále i právo rodinné jen za tím účelem stanovil, jest zcela přirozeno, že stát o to pečovati musí, by co nejúčinněji zamezil vzrůstání se poměrů, jež by mu v jeho snahách překážeti mohly. Při tom však jest si státu co nejopatrněji počínati, jelikož přece spolužití osob různého pohlaví podmíněno býti může jen zvláštními poměry jako: příbuzenstvím, nedostatkem výživy, poskytováním ochrany nemocným a slabým a pod., aniž by tím již mravní integrity takového společenství blíže se

dotýkati bylo nutno. S druhé strany jest často též obtížno, z osobního společenství sama již účel téhož dovozovati, ještě obtížnější však zjistiti, zda jedná se tu o vztahy pohlavní. Nejlepší direktiva pro stát bude tedy spočívat v úloze vypátrati, zda stávající poměr osobní s uvážením všech vedlejších okolností má ráz takový, že by z něho souditi se dalo na nemravnost, nebo že by jím jiným osobám mohl býti dán zhoubný příklad. Dle dv. pol. st. nař. ze dne 4. ledna 1825 mají všechny konkubináty hned po svém vzniku býti rozloučeny. Pokrevní příbuzní a strany sešvakřené, kteří navzájem v manželství chtějí vejíti a ve společném obydlí se zdržují, jejichž žádost za církevní prominutí překážky však byla odmítnuta, mají ihned od sebe býti odloučeni, a veškeren bližší i nejmenší podezření vzbuzující obapolný styk co nejprísněji jim má býti zakázán (dvor. dekr. ze dne 9. července 1807 č. 13142). Dekret dolnorak. vlády ze dne 18. prosince 1803 prikazuje právo zákazy takové vydávati úřadům politickým, jimiž v první řadě jest rozuměti obce, poněvadž vykonávání policie mravnostní náleží v samostatný obor jejich působnosti. S rozloučením konkubinátu může též býti vysloveno vyhostění osoby nepříslušné do místa, kde ve společenství žila a to obcí samou v zemích stávajících zřízení obecních. Ježto úkol státu v tomto směru jest především jen zabraňovací (profylaktický), vysvítá z uvedeného, že konkubinát sám o sobě není ještě činem trestným, ač nejsou-li tu zvláštní okolnosti, následkem kterýchž stává se dle §§ 500—516 tr. z. přestupkem proti veřejné mravopoctnosti. Jinak má se věc, jakmile úřední rozkaz k rozloučení byl vydán, jehož však nebylo uposlechnuto, ve kterémžto případě obvod mravnostní policie podstatně se rozšiřuje, jelikož dle okolností potrestání politickou nebo soudní cestou nastati může. Poslední náhled zastává též v theorii Lienbacher, jenž trestnost konkubinátu na neuposlechnutí rozkazu rozlučovacího činí závislou. Konkubinát může míti zevně též podobu řádného manželství. V takových případech lze, mají-li strany v úmyslu platné manželství uzavřítí, prominutí všech ohlášek udělití. Žádost v tom směru podána budiž ku zeměpanskému úřadu duchovním správcem bez udání jmen stran, jež musí složití přísahu, že jim není známa žádná překážka, jež by manželství jejich v cestě stála (§§ 86 a 87 o. o. z.).

Konkurence činů trestných.

I. Pojem a druhy.

O konkurenci zločinů mluvíme, když táž osoba spáchala více zločinů, pro které ještě nebyla odsouzena. Platný trestní zákon omezil v § 34 tr. z. tento pojem tím, že žádá současnost vyšetřování a odsouzení, kteréžto omezení z části odpadlo nstanovením § 265 tr. ř., ježto tento předpis i tam konkurenci připouští, kde obžalovaný, proti němuž rozsudek byl již vynesén, uznán byl vinným jiným činem trestným, jehož se dopustil před vyneséním rozsudku. Spáchán-li byl však druhý zločin teprve tehdy, když ohledně prvního rozsudek již byl vynesén, jest konkurence vyloučena. Byly-li konkurující zločiny spáchány více samostatnými činy, mluví se o reální (materiální) konkurenci, kdežto, bylo-li více zločinů jediným skutkem spácháno, mluvíme o ideální (formální) konkurenci. Proti tomuto rozlišování bylo často brojeno zvláště od Johna (»Die Lehre vom fortgesetzten Verbrechen und von der Verbrechens-Concurrenz«) a od Hälschnera (»System des preussischen Strafrechtes«). Však dle všeobecného znění § 34 tr. z. nelze o ideální konkurenci pochybovati a jest tato i praxí všeobecně uznána.

